

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок Ч. 10. П. ПОВ.
Телефон Редакції й Адм.: 222-41
Телефон Друкарні: 223-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Кошти: П. К. О. Львів 504.060.
Банку Чеських Легіон.
Прага „Діло“.
Рукописи не повертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно (з книжкою): 5.00 зол.
Чвертьрічно: 15.00 „
Піврічно: 30.00 „
Річно: 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ. У ЧЕ.
ХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч.
У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 СОТ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО
КНИЖКУ Б-НИ „ДІЛО“ В ОБЕМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

Кріза у французській соціалістичній партії.

Вчора (понеділок) в год. 21.30 почалися засідання національної ради французької соціалістичної партії. На початку Блюм подав причину і хід теперішньої кабінетної кризи, опісля Сеголь заявив, що Шотан не бере в рахунок участі комуністів у своєму кабінеті.

Після довгої дискусії почалося голосування. Блюм поставив внесок на таку резолюцію: „Соціалістична партія стверджує, що вона приєднана до „людового фронту“ та до його програми. Вона жадує, щоб не вдалось утворити уряд людського фронту; з огляду на те, вона утворює своїх представників узяти участь в уряді, що опреться на більшості, об'єднаний на програмі та в рамках дисципліни „людового фронту“.

БЛЮМ НЕ ДІСТАВ БІЛЬШОСТІ.

У голосуванні внесок Блюма дістав 4.035 голосів, Жиромиського — 2.659 голосів, Марсо Пієра — 1.496 голосів. Цей останній радить утворити „людовий фронт боротьби“.

З огляду на те, що внесок провладу партії

не дістав більшості, тому Поль Фор зрезигнував зі становища генерального секретаря партії; Блюм радив, щоб він що зрезигнацію відкликав. Алас підкреслює, що від 1920 р. президент соціалістичної партії перший раз не має за собою більшості.

ПОСТАНОВА СОЦІАЛІСТІВ.

Провід партії поставив такий внесок: „Вислід голосування стверджує, що соціалістична партія відмовляється від участі в уряді. Тому нац. рада партії висловлює довіру до парламентарної групи, що вона буде виступати в порозумінні з іншими членами людського фронту“. Цей внесок прийняли збори 6.852 голосами проти 1.334. Він дасть змогу соціалістам підтримати уряд Шотана.

Наради тривали цілу ніч і покінчилися рано.

ШОТАН РАДИТЬ.

Цілий вчорашній день провів Шотан на розмовах з політичними діячами і покінчив їх в 1.10 вночі.

Відворот червоних зпід Теруелю

Після сильної артилерійської підготовки приступили національні війська до наступу під Теруелю, на фронті широким на 10 кілометрів. Легкі ескадри, кожна зложена з 15—18 літаків, беззастановно бомбардували ворожі становища. Червоні боронились коротко і почали, перш за все на південному відтинку, відволікати. Три колонії заатакували рівночасно по ній під Мулетоном (10 км. на південь від Селлас). Національні війська опанували всі гори, що панують над Теруелем.

Національний комунікат подає, що національні війська здобули цілу лінію ворожих позицій під Альто Деселедас і Мулетон. Вони зв'язують становища, якими володіють довше як рік та відступають долиною Альфамбри. Понад 300 червоних попало в полон, національні війська здобули чимало військового матеріалу.

Барселонське міністерство оборони згадує про національний наступ під Селлас, стверджує лише, що „наші становища трохи

випростовано“, не подають в чітку користь. Червоні зістрілили 5 літаків, утратили 2.

НЕ ВПУСКАЮТЬ ФРАНЦУЗІВ ДО ЕСПАНСЬКОГО МАРОКА.

Еспанський національний уряд замкнув еспанське Мароко для французьких громадян; не вільно їм навіть переїздити з французького Марока до Танжеру.

ПЕРЕД НАЦІОНАЛЬНИМ НАСТУПОМ НА АЛЬМЕРІЮ.

До Альхесірасу приналігла більша частина національної флотії, небавом надлине решта; рівночасно зосереджують в тих околицях більші військові відділи, зокрема з Марока. З того вносять, що небавом почнеться велика національна офанзива на Альмерію.

Щоб унеможливити нелегальну комунікацію між Гібральтаром і Еспанією, до неутраляної пограничної смуги вислано сильні кінні стегні.

В Абісинії неспокоїно?

У британській пресі появились поголоски, що в Абісинії дійшло до заворушень; селяни ставлять збройний спротив, коли їх рекрутують до робіт на полі та при будові доріг; промислові відігрюють капітали зі Східної Африки. Агенція Стефані заперечує ці поголоски і запевняє, що в Абісинії панує повний спокій

та що колонія дуже добре розвивається як під торговельним так і під рільничим оглядом.

НОВІ КОЛЬОНІСТИ.

105 італійських селян з Апулії, батьків родин, відлігло з Бріндізі, щоб поселитися у провінції Гаррар.

Становище японського уряду до Китаю.

Японський міністр закордонних справ Гіро та записи представникам чужих держав, що — відносно з постановами імперіальної конференції — Японія

4) буде хоронити і шанувати чужі права й інтереси в Китаю.

БРИТАНСЬКИЙ ДЕСАНТ.

З огляду на непевне положення у пристані Чіфу (провінція Шантун) один з британських кружляків висадив там десант, що має хоронити британські інтереси.

Митрополит Денис інтервеніює.

Митрополит православної Церкви у Польщі, Денис, звернувся до міністра освіти з проханням протидіяти безправному перетяганню православної людської Кривавщини на латинське. Міністр поки що не відповів.

В черговому числі „Діла“ вмістимо про цю справу окрему статтю.

Йорданська щедрівка має бути доходом для Різної Школи. Львів. Синіуська 46.

КОРИСНОЮ ПРИНУКОЮ ДО ОЩАДНОСТІ
Є ПРЕМІЙНА ВКЛАДКОВА КНИЖЕЧКА

Кооперативного Банку

„ДНІСТЕР“

у Львові, вул. Руська 20, тел. 280-50,

на яку, крім звичайних відсотків можна дістати ще й нагороду за ошадність в сумі 25 до 100 золотих, залежно від висоти постійної місячної вкладки.

ВЕЛИКІ ВЕЧЕРНІЦІ МЕДИКІВ

5. II. 1938

КАСІНО ПОЧТОВЦІВ.

Треба шукати ліку.

Живемо в часах наукових дослідів. Досліджують учені тайни живої й мертвої матерії (хоч у природі нічого справді мертвого нема). Розслідують тайни людського тіла й душі. Зокрема медицина, заохочена революційними осягами своїх учених, домагає всіх зусиль до того, щоб побороти найнебезпечніших ворогів людського здоров'я й продовжити людське життя хоч до сто, двісті літ. Наприклад на досліджування причини недуги рака й винайдення ліку для поборення його, призначають філантропи величезні суми.

Здавалось би, щоб і в нас знайшлися вчені, що взялись би до поважних дослідів над відкриттям бачила, що паралізує сили сором мільйонного народу, так що він ніяк не може видобутися із довголітньої неволі. Якщо вдалось би відкрити його в тілі чи душі (бо я такі народи може мати) українців, то може тоді й вдалось би знайти лік на воскресення того Лазаря, що є унікатом серед культурних народів світу.

Прозала, пробували й ми вже ставити якусь діагнозу недуги. Висказували свої думки фахівці з різних ділянок знання. Кожний ливняся із свого становища, але не знайшли конкретних ліків й не було комісії, що взяла би їх під увагу і спробувала ними лікувати. А час нагальний. Світові події відуть таким круговоротним темпом, що як не візьмемося скоро до лікування, то готово бути запізно.

Які причини нашого безсилля спостерігали досі наші фахівці?

Історики — хронічного бачили незгоди та „отаманів“, непошанування авторитету.

Географи, геологи в географічному положенні наших земель, в їхніх великих багатствах, що притягають до себе ласих сусідів (чому ці багатства не збагачують і не озброюють нас?).

Освітники бачили вину в низькому рівні або й браку освіти.

„Відродженці“ в алькоголю.

Феміністки в поневоленні і замалій участі жінок у цілому народньому житті.

Націоналісти у надто малій агресивності народу, (не вміє зужиткувати зубів і пазурів) і т. д.

Безперечно — всі мають якусь рацію. Але чи не час би взяти під мікроскоп душу й тіло українців і від самого ствердження недуги перейти до її лікування?

Не чекаючи на анкету чи конкурс у тих справах (що було б дуже побажане), спробую висловити деякі свої помічання, що насуваються мені в моїх досить численних мандрівках по широкому світі. Читачі певно надіються, що порушу справу жіноцтва. Так, це безперечно дуже важке, але на цей раз маю шось іше на душі. В моїх поїздках по Шань.

НЕМА БІЛЬШОЇ ПРИЄМНОСТІ І РАДОСТІ, ЯК СЛУХАТИ УКРАЇНСЬКИХ ПІСЕНЬ НА КРУЖКАХ

СИРЕНА

ЕЛЕКТРО

дній, Данії, Швеції, Голландії, хочби давніше Чехії, а часто думала: чому, без огляду на гірші землі і значно меншу численність народу — ці країни багаті і в них цвіте добробут, буйно розвивається мистецтво? Чому в них воли? і досувалась в першу чергу одна важка відповідь: там нема анальфбетизму.

От новина! — скажуть мені. — Це ж стара байка!.. Так, стара, але чому, що адекватно б припинитися уважніше тому, що адекватно б от то здається дуже добре знайомим.

ЗАГАЛЬНИЙ АНАЛЬФБЕТИЗМ.

Письменність у тих краях виглядає інакше, як у нас. Науку писемна мусить здобути там кожний. Приклад: у Швейцарії кантон, з якого воля показався б неграмотним, покритий б соромом на весь край. Управа його, або бодай тої місцевості, де виховався анальфбет, уступає, як недоросла до свого завдання. Одне наука писемна в культурному світі, то однією підставою письменності. Це так, як плуг, ристаль для хлібороба, як відповідний знаряд для ремісника, як струмент для лікаря. Шойно хто здобуде його, починає використовувати його. День-у-день знаряд іде в рух, у будень, і в свято. Це плуг, яким управляється землею, але зразом й найделікатніший струмент, що ним управляється теж ум людини. Завдяки тому все, що здобуває людство, збагачує той народ. Це дає в руки зброю, якою покорює собі сили природи й захищає політичних ворогів. Це таємниця, який може вністи високо малі народи, навіть вище понад великі, тільки завдяки духовним здобуткам.

А як же ми відчуємося великим, всемогутнім винаходом Гутенберга? Навіть, коли здобудемо його (по волі, а часто поневолі), то так наче оглянемо зверху: не завдамо собі труда, щоб набрати вправи у володінні ним, а ховемо до шафи. Хай там здоров спочиває. З того поворотний анальфбетизм серед широких селянських, а то і міщанських мас. З того духовий дуже подібний анальфбетизм інтелігентів. Саме тут джерело нашої трагедії. Як ми мавчимо народні маси послугувати знанням, шукати його, коли самі цього не виіємо? Інтелігенція, так само, як широкі селянські маси, не доцільно змоги чогось навчитися, ані не відчуває потреби поглиблювати своє знання, не шинить і не цікавиться мистецтвом. Інтелігенція живе наче поза межами того всього, що мого б і що повинна здобувати, при допомозі того ключа, що дала їй в руки шкільна наука. А що той, хто не йде вперед властиво відступає назад, бо забуває й те, що знав, то маємо тисячі духовних інтелігентних анальфбетів, які самі навіть цього не помічають.

ПРИКЛАДИ.

Не вірите? Подумайте, а знайдете тисячі докази цього на кожному кроці.

В першу чергу ці кадри безробітної інтелігенції, тої молоді, що чекає вже не тільки на посаду, а просто на змогу зачати свою дальшу науку в інших школах.

Як музичковують вони в тому часі своє знання писемна? Чи записуються з яким фактом, який в дальшому житті відіграв би в них може більшу роль, як формальні студії? Маємо позачасні курси, які при мінімальних коштах можна кожному скінчити. Студії агрономічні, технічні, торговельні, хемічні, фізико-математичні — й усія інші. По скінченні теоретичної науки, доповнити її практикою вже не складає б труднощі й виробилась би „посада“, змога жити, завдяки тільки власній цікавості, але тільки тим, що маючи шкільну підготовку, не звикли б, не зложили на склад.

Або знання моя. Дайте скінченній матуристці чи семінаристці передати дрібничку з мішечкої моти. — Не потрапити! Не то, що не здобула вправи, не поширила знання даної моти, або не навчилася нової, а забула й те, що знала.

Спитайте фахівців, педагогів, кооператорів, господарів, господарів і т. п., що роблять для того, щоб не стояли на місці, щоб іти з духом часу, використовувати науки, що в тих усіх ділянках швидко приносять все нові, часто революційні досліди, що до ґрунту переміняє старі знання й методи.

А така, адалася б, дрібничка — наука, раціоналізація домашнього жіночого госпо-

дарства, куховарства! Чи велика річ, хоч би в асортименті господарств, чи в дочці, чогось нового навчитися, довідатися, які є зміни в тій ділянці? Чи так трудно присвоїти собі ці нові здобутки, такі важні й цікаві для кожної господині? Ні. Вони навіть не догадуються, що за величезні зміни зайшли в тій ділянці. Кожній, навіть інтелігентній жінці, дівчині здається, що все знає тоді, коли не потрапить гігієнічно замістити хату, економічно використати час, не вміє дієтично зварити бараболі.

Але може ми такі вчені, ідеалісти, що ці казюльки тільки точними науками, мистецтвом, літературою, хоч би політикою?

Уважні застанова! Тут нас дуже розчарує. Докази: всього три щоденники на шість місіонів населення тоді, коли в Швейцарії чи в Чехії кожне більше місто має їх не один а два-три.

Докази: всього кілька десятків періодиків, к-ли менші за нас народи, начислюють їх на сотні, а то й тисячі. Який наклад мають наші часописи, періодици? Сором признатися.

А книжки? Не тільки фахові, наукові, які для нас вистало б видати в одній сотні примірників — але й гарне письменство, навіть поезія. Культурний народ не повірив би, що добрі, вартісні речі видаємо в 1000 примірниках, а не вистачає нам на десятки літ. Що книжкарни, яких не соромився б і найкультуришій народ, позабавані склада, книгарні — а бібліотеки, шафи, а то й полиці (якщо вони є) по наших хатах, — порожні! Чи не палить нам соромом лице такий факт, що книжки відзначених літературних нагородами авторів по кілька років залягають в книгарських полицях, а вкінці оголошується їх продаж по зниженій ціні (з 1.50 на 1.20) і то тоді, коли видання мало всього 1500 прим.

Наслідки незацікавленості пресою, книжкою: загальна неспіформованість у всіх культурних справах, в розмовах, переливання з пустої в порожню... Спробуйте пересіяти зміст наших товариських розмов через сито самокритики, а побачите, що майже без винятку не загоряться на ньому ані порошинки.

А ЯК НА ЧУЖИНІ?...

І нагадуються мені товариські розмови чужинські (не сусідські), в родинях, серед яких приходилося мені тимчасово опинитися в моїх світових мандрівках.

Пригадуються, як там пересічна освічена людина потрапила мене поінформувати про свій край, народ, його науку, мистецтво... Памятаю, як раз ще перед якими трицять роками я сама писала на алярм додому прислати мені потрібні підручники, бо боялась без конечних відомостей, яких досі не мала, ввійти в культурне товариство. І ця наука хоч трошки мені тоді відкрила очі...

Отже!... раз ми самі, так сказати б, сама верхівка — такі духовні анальфбети, то як можемо широко, з переконанням викорінювати анальфбетизм серед народних мас? Як можемо вчити його користуватися тим безмежним добром, якого самі не доцільно.

Що ж робити? — таж це чуємо найменше дванадцять разів до року.

Так, чуємо, але годилося би не тільки твердити лихо, але подавати проекти як його усунути. Тим способом може спільно знайшовся лк на наші національні недомогання. Нехай кожний, хто хоч частинно вільний від тої національної хвороби, пригадає собі й подасть до відома, що його душі не дало задріммати. Що побуджувало його цікавитися наукою, мистецтвом, що не дало попасти в цілковитий духовний анальфбетизм. Може з тих усіх дослідів знайдемо якийсь життєвий еліксир, що не дасть нам на ноги дрімати... Попробуємо зробити початок, подати свої скромні помічання.

КУЛЬТ ДРУКОВАНОГО СЛОВА

Передовсім треба поширювати серед громадянства культ друкованого слова. Пропагуємо цілком таушчо спорт, руханку, освітлюємо з усіх сторінок їх долати ділянки для тіла. Дуже добре. Але чи не треба би пропагувати і тренінг духа? Цеж доказано, що ум в безруку так само коштує, тратьте змогу сприймати нові враження, словом: дубіє, нудіє, як і тіло. Це не припадок, що люди вчені й взагалі ті, які не занебали тренінгу свого ума, не замкнули до

нього дверей враз із хвилиною, як замкнулися за ними двері школи чи університету, довго не старіються духом. Їх ум до планої старости адібно сприймати нові враження, йти вперед із духовним поступом життя. Ці люди бачать життя у правдивому освітленні. Світ їх не замикався у тузі за давніми, добрим часами і у впертому зусиллі завернути ці давні „добрі“ часи!

Але, щоб набрати смаку до науки, зацікавлення, й доцінювання всіх духовних здобутків, треба з цього зробити собі звичку, наліг. Досвід каже, що найсильніше, просто незатерто ділає звичка, набута в дитячих роках. Чи робимо для того, щоб збудити цікавість знання, все що треба? Здається нам, що так, якщо передплачено дітям котрийсь із наших дитячих журналиків, купимо з нагоди свят відповідну книжечку. Але не забуваймо, що ніщо так не ділає на душу дитини, як приклад старших. А цього прикладу в нашому пересічному домі дитини не бачить. Нема там культу книжки, не слідно зацікавлення друкованим словом. Поява нової книжки (для старших), навіть позаяк нового таланту, проходить без відгомону в українському домі. Цікава стаття в часописі, цікава наукова, хочби господарська новина, не спонукає до винятку думок, бо... частенько — свого, домашнього так сказати, часопису чи журналу, нема. З'являється принагідно, якщо можна в ньому вичитати щось сенсаційне, хочби не конче здорове. Нерідко замість свого, візьме пан доми з кишені й чужий часопис... Чи можна дивуватися, що так само плітські поводяться діти, що продовжують нехтування власного, а то й взагалі друкованого слова з роду в рід?

ЧИ МОЖНА ЦЕ НАПРАВИТИ?

Чи не далось би цього якось направити? З власного досвіду можу подати один спосіб, звідки якому я не втратила цієї життя зацікавлення, а то й пошани для друкованого слова.

У моїх батьків, як далеко пам'ять сягає, був звичай вечірнього спільного читання. В першу чергу часопису (це була підстава), а там, добрі цікаві книжки. Знову бачу на обличчі читача розчарування. Як то? поворот до архіаїзму? А відмовлений в цьому культурному світі культ родини, небувалий культ матері, а хоч би само підродження релігійне народів, не є поворотом до давніх правд, без яких життя показалося б неможливе? Можу запевнити, що вечірні зібрання родини при одному столі, читання часопису, книжки, поважні розмови, які при цьому вели між батьками й старшою ріднею, були для мене, наймолодшої в родині, першою підготовкою до цілого дальшого напрямку в моєму житті. Навіть тоді, коли я ще не розуміла змісту слів, факт, що мусіла зі своїми лалками, образочками з часу читання тихенько враз з іншими при столі спілкуватися, виробляв у душі почуття, що діється щось важке, найважливіше з усього, з цілоденної роботи. Ще одні здорову прищепу звичку закладати хаті в тих часах: ніколи на столі моїх батьків (святих і малюго містечка), не мав права громадянства чужий часопис. Якщо батьки хтось звернув увагу, що чужий щоденник поди скоріше всім згаду новину, — тато говорив спокійно: „Почекаю. Як це щось важкого, докладаємося в наших часописів. Як пуста шкода часу“. Завдяки зацікавленню цього антидотом проти чужинської преси, я досі спокійно переходжу попри найбільш сенсаційні наголовні статті в чужих часописах. — Почекаю, думаю собі, не два-три дні, як у батьків було, а кілька годин. Не втече. Дальшим етапом у розбудженні зацікавлення справами літератури, науки були спільні в товариствах, а то й в приватних домах для поглиблення взаємного з тим, що нового хто прочитав чи то з книжкою, чи журналом. Це не повинен бути чийсь один реферат, що його те слухаємо й забудемо, це був би обов'язок самому щось прочитати і поділитися з друзями своїми враженнями, почути їх думку, коли не йти доме, або зацікавити, спонукати прочитати, коли це щось не знають. Була б при цьому і книга, книжок, новин, могла на дорожній речі докласти, щоб їх для такого гуртка набути. Це я так особисто практикувала. Перед відїєм з міста був малий гурток, ми склали собі по 1-2 книги, набували цікаві, аніжально наукові книжки. По черговому прочитанні, замикались власні одні з одних. Це було за чергою і відомо до зацікавлення.

Варто зацікавитися дебатами, дискусією, літературним судом і т. д. Підносимо теж рівень наших розмов. Питаймо одні одних, чи знають це чи ні, що думають про що, чи іншу новину, інше життя. Започаткувати це повинна в першу чергу молодь. Колиб таким чином піднісся рівень товариських зацікавлень, розмов (не потребують вони через це бути нудні, повчальні), тоді може навчитись би ми соромитись нашого духовного вбожества, як соромимось невідповідної немодної одягу.

НЕ ДАЙМО ВІДЧУЖИТИСЬ МОЛОДОМУ ПОКОЛІННЮ!

Розуміється, праці над викоріненням загальнонародного аналіфбетизму годі відкладати аж до часу, коли самі свого (вищого ступеня) побудемося. Справа грамотності широких мас повинна користуватися друкованим словом сьогодні для нас рівнозначна з питанням бути нам, чи не бути. Не замиряймо очей на те, що сьогоднішні Буковина, Поділля, а часто й на Волині вже тільки батьки в рідній хаті можуть дати свої навики рідного письма, рідної мови. Касування нашої мови в школі, позбавлення рідного вчителя, що так загально по всіх наших землях стає загрозою, накладає на нас обов'язок не дати молодому поколінню відчужитись від рідного народу. Цей обов'язок спадає на наші власні сили й залежатиме від свідомості й освіти нас — батьків.

Не забуваймо, що сьогодні величезна частина нашого народу, ціла Буковина, ціле Поділля, майже й ціла Волинь, Лемківщина, позбавлені всяких наших культурно-освітніх, а то

й економічно-господарських організацій. В такому положенні, якщо не хочемо, щоб ці землі стратили з нами всякі зв'язки й змогу порозуміння, не були позбавлені всіх культурних здобутків, що їх маємо в Галичині, щоб не адептаціоналізувалися, мусимо постаратися за те, щоб всюди поширилася крім знання рідної мови, також рідна преса, наука. Але скажимо собі правду: чи тут серед нас, у цьому середовищі, у цьому центрі нашого культурного життя не буде напевно половина нашого народу, якщо не зовсім, то частинно, неписьменна? Якщо здамо собі справу, що цілий наш народ не вміє користуватися друкованим словом, і через те стає на сто років поза іншими культурними народами світу, то зрозуміємо, що в цій, якраз у цій найбільшій причині нашої, не тільки духової неволі...

ПОШИРЮЙМО ДРУКОВАНЕ СЛОВО!

Над поширенням доброго, здорового друкованого слова по селах і містах, мусять працювати всі, кому не байдужа українська справа.

Це не є справа тільки „Просвіти“, „Сільськогосподаря“, „Коопераци“, „Відродження“, „Р. Школи“ і т. д. чи такі корисні для народу їхні видання розійдуться тисячами примірників, чи будуть бутівати на складах. Це не є справа байдужа для українського народу: чи ціла його половина — жіноцтво, буде користуватися доброю жіночою пресою, чи й надалі остане воно на боці непричасне до всіх справ, що стоять перед українською жінкою.

Не байдуже, чи кожна українська дитина буде мати свій патріотичний журналчик чи ні. Не є справа самих редакцій наших добрих, популярних національних часописів: чи зайдуть вони в кожную сільську й міщанську хату, чи ні. Інша річ, що для того роду часописів повинна бути власна національна цензура, що не дозволяла би нарід деморалізувати, розсварювати, баламутити, демагогією псувати.

Це все не повинно нам бути байдуже. Годилося би всім інституціям, покликаним до цього, порозумітися й виробити план пропаганди друкованого слова серед найширших народних мас і пропагувати всіма силами, всіма способами!

Піддаю цих кілька думок під ширшу увагу. Хай кожний, занепокоєний теперішнім станом нашої нації, докине своє слово. Може, якісь дасться знайти аж на той бичиль, що розслабилось, обесило й на диво цілому світові тримає в неволі великий український нарід.

О. Кисілевська.

Рагляни і пальта

оказійно до продажу.

„КОНФЕКЦІЯ“, Личаківська 1.

Зол. 15.000

на ч. 79974

та багато вигр нижче 15.000 зол. впадо в дев'ятім дні тягнення на льоси славної зі щастя колектурни

„РУНО“
Равіч і С-ка

Львів, пл. Марійська 4.

дають також полізати тварині. Але скоріше господар з цього тіста може хрестити по стінах. Майже їх в хаті, в клуні, оборі, в коморі, на всі чотири сторони світа. Хату білять і хрестити знають. Але там, у клуні, чи коморі, стоять вони нетинені, стоять довго-довго. І що гадаєте? Чи є де малар, гідний створити щось більш зворушливого, як ця картина, що її мажуть мужицькі руки? Прижмуріть лиш око, а побачите дивне цвинтаріще. Хрести за хрестами і ген далеко хрестити ще прадідні, почорнілі, ховаються поза новішими.

Як бувало по краю, таксамо було у Львові. Колись, ще в княжий добі, Львів святкував Йордан дуже величаво соборним водосвяттям на річці Полтві, чи на її озері. Від нинішніх Гетьманських валів по Клепарів, Головсько і Знесіння, тай ще далі, стояло велике озеро. Були там і млини. Таким теж млином, одним з найстаріших в княжий добі, був і хутір „Місехів“, нині село Місехів.

Після упадку Галицької держави прилюдне свято Йордану у Львові впало на кількасот років. За всі прояви української прилюдної богослужби магістрат карав священників і людей. Не вільно було на похороні нести містом запалену свічку, являти йти українському священникові з Найсв. Дарами до недужого, дзвонити у великий дзвін і т. д. Багато слави і лаврів щирого патріотизму придбала собі за те наша Ставропісія — очевидно доки вона стояла на рідному ґрунті, з якого вироста. Довгий час наші предки у Львові святити воду окремо, під крилами своїх церков. — Краща доля засвітила для українського народу в Галичині щойно від 1772 р., від коли той край забрала Австрія. 18 років, себто за Марії Тереси та її геніального сина і співрегента, а потому самостійного монарха Йосифа II. до 1790 р. був час, який вже потому ніколи не повторився. То був час сприятливих можливостей, а Йосиф II був єдиний монарх, що хотів бути добрим опікуном для нашого народу. Але тодішні провідники цього народу не доследили до тої хвилини. Самі не мали ніяких ширших потреб, ніяких бажань і брали тільки навіть те, що їм давали. Зрештою вони стояли майже в одній лаві з тими, з якими шсар Йосиф II змагався.

Тільки на церковному полі були заходи підняти наш українсько-католицький обряд. Тоді гурток щонайкращих представників українського народу заходився перед владою привернути стародавній значай публичного Йорданського свята у Львові. Людими тими були: Сеніор Ставропісії Яків Березницький, архипрезвітер Святоюрського крилоса і великий заслужений історик нашої церкви, пізніше барон де Найштерн і власник цісарського ордену Леопольда о. Михайло Гарасевич і парох Волозької церкви о. Іван Гарбачевський. Завдяки тим заходам, українці міста Львова святкували перший раз по віках знов св. Йордан величаво 1789 року і львівський єпископ Петро Білянський посвятив воду у криниці на ринку напроти нинішньої „Просвіти“.

Від того часу аж по нинішній день щороку виходить процесія на ринок, де відбувається архієрейське водосвяття. Процесія виходила завжди з Волозької церкви, тільки в останніх роках виходить з церкви св. Спаса на Краківській вулиці і свячення води відбувається в ринку вгорі, при другій народній криниці (всіх є 4) напроти вул. Домініканської і алтики Терлецького. За австрійських часів у цьому святі брали участь представники влади державної, автономної і військової.

Д-р Н. Пеленський.

КУПУЙТЕ КНИЖКИ ВИДАВНИШТВА „ЛІЛО“

Йордан у краю та у Львові.

Недосказний своєю красою наш обряд, звеличує ще празник, якого не має латинський обряд. Це Богоявлення, празник всенародної водоохрести, на пам'ятку хрещення Ісуса Христа в річці Йордані. Святкує його український нарід дуже величаво і ця обставина відбивається корисно навіть на тій частині нашої людности, яка в різних часах і в різних прийомах відреклася свого обряду.

А хоч теперішні християнські свята переняли наші разом із світлом Христової науки, то всеж ми святкує їх по своєму і дає місце таким намічам і закликам старославянського культу релігійного, які не шкодять Христовій науці. дотого зберігають преждівічну славянську традицію, котру інші славяни вже давно стратили під натиском неславян. Завдяки саме пребогатій народній культурі, ми залишилися народом з усіх славян найбільш славянським. Ми тепер аштовий пеня усього Славинства, а це на майбутнє мало мати і деяке значіння практичне.

На Богоявлення святить український нарід всю скрізь, як довгий і широкий край, де є церква і бодий один священник при ній. Гарний цей наміч йснує вже тисяч років (рахуючи від св. Олеси, першої княгині християнки). Йорданом став кожна річка, потік, став, всяка животодача чистої води, навіть криниці та джерела. Одно таке джерело м. й. було в 14. віці у селі Валяж-ко Поло Перемішля, а що люди здавна святити там „Ярдан“, отже й джерело те називали „Святе“.

Йорданське водосвяття святкує український нарід всюди однаково. За дитячих років ми бачили його в білим містечку Комарні. А потому по

ріжних містах: у Львові, в Кракові, Сяноці, Перемішлі, Ряшеві, Ярославі, в 1908 р. на Дніпрі в Києві, а за нашої держави знов у Києві і в 1920 р. в Кам'янці Подільському і т. д. З того винесли ми вражіння, що наш нарід святкує Йордан всюди так, як звичай той вкорінився ще за давних віків.

„Щедрівку“ зустрічає наш нарід постом до вечері і свяченої води, яку святять окремі церкви напередодні Богоявлення, звичайно у великих „куфах“. Одночасно Братство (парубки) і церковний причт дбають, щоб на річці чи на ставі у звичному місці приготувати „тоню“ до завітрянного, великого водосвяття. Вони рубають більшу полонку, кригу витягають на верх, ріжуть її пилюю на бруси і ставлять з них коло полонки (з противної сторони) великий хрест. Хрест зливають ще водою, аби замерз в одностайну цілість. Полонку і хрест прикрашають звичайно смеречиною.

На Богоявлення, отже в сам день Йордану, ціла громада по Службі Божій виходить процесією на приготоване місце на річці. По містах, де є більше церков, процесія виходить з усіх церков і правиться водосвяттям соборне. Посвячену воду черпає нарід дзбанками і несе до дому. Там перекрестившись тричі, пють її всі натице, перед обідом. Тимчасом господар, взявши частину свяченої води і кропило, обходить свою царину і проганяє нечисту силу від своєї господи. Решту свяченої води переховують на всяку наглу поміч аж до другого року.

Даремно було б тут називати всі звичаї, що їх наш нарід зв'язує водно зі святом „Щедрівки“. Пють люди свячену воду і дають її трохи худобі при водопій. Тісто у свяченій воді розроблене,

Есконтуйте
Доміцілюйте
Давайте до інкаса

на логічних умовах у ПРОМ-БАНКУ Львів, Гродзіцьких 1, І. п.

ВЕКСЛІ

Ще про українську кооперацію на Волині

ТА П. „ОПІКУНІВ“.

Недавно читали ми в „Діні“ про закриття районної молочної в Киягинівці wraz із усіми збірними і що повітовий староста в Луцьку наказав її примусово ліквідувати (див. „Діло“ ч. 244 з 5. XI. м. р.). Сьогодні хочемо поінформувати читачів про новий удар у нашу молочно-кооперативну на Волині. Повітовий староста в Луцьку видав доручення на примусову ліквідацію Районної Молочної в Жидичині. Для ілюстрації подіємо відпис рішення повітового старости в Луцьку:

„Starosta powiatowy Łucki L. P. 8. Łuck, dnia 23. grudnia 1937 r. Do Zarządu Rejonowej Mleczarni w Żydyczynie, gm. Kwerce.

Na zasadzie art. 7. rozp. Prezydenta R. P. z dnia 22. III. 1928 r. o postępowaniu przymusowym w administracji (Dz. U. R. P. № 36. poz. 342) w brzmieniu ustawy z dnia 28. XII. 1934 r. (Dz. U. R. P. № 110. poz. 976) wobec nie zastosowania się dobrowolnie do mego zagrożenia z dnia 17. XI. 1937 r. w sprawie zlikwidowania mleczarni i jej filij, zgodnie z tym zagrożeniem zarządzam przymusowe unicestwienie mle-

czarni w Żydyczynie i jej filij przez nałożenie pieczęci na urządzenia mleczarni. Od tej decyzji przysługuje prawo wniesienia odwołania do Wołyńskiego Urzędu Wojewódzkiego w Łucku za pośrednictwem Starostwa w terminie 14 dni, licząc od dnia następnego po jej doręczeniu. Odwołanie nie wstrzymuje wykonania. Starosta Powiatowy A. Scherantz.

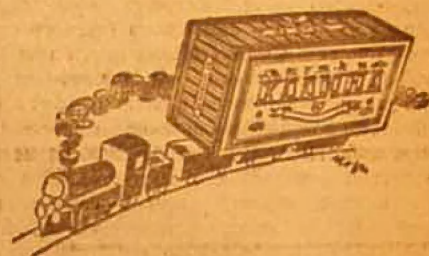
По закритті Районної Молочної в Киягинівці і розв'язанню філії Т-ва „Сільський Господар“ у Луцьку, представники Р. С. У. К., Маслосоюзу і Сільського Господаря при участі голови Парламентарної Репрезентації посла В. Мудрого, підписав цю справу 23. листопада 1937 р. на авдієнцію до міністра внутрішніх справ прем'єра Славой-Складковського, а дня 24. листопада м. р. ті самі представники мали авдієнцію у міністра хліборобства Ю. Понятовського. Крім цього, як повідомля „Кооп. Молочарство“ за січень 1938 р., оба члени Дирекції Маслосоюзу інж. А. Палій і А. Мудрик, інтенсивували дня 23. XI. м. р. у справі закритої Р. М. в Киягинівці у волинського вояводи Юзефського. З'ясувалося нам, що на Волині, що по тих інтересах припиняється життя на нашій часті господарської установи. Тимчасом діється навпаки, бо вже в місяць по тих усіх авдієнціях приходить зі староства в Луцьку розпорядок на примусове закриття ще одної господарської установи — Районної Молочної в Жидичині.

І це діється саме тоді, коли біда та господарська нужда затискають чимраз сильніше свій перстень по наших волинських селах. Це тоді, коли село душиться від безробіття, а червоний сусід значення не використовує для своєї пропаганди. Відповідальні чиновники замість підтримки дорослих людей волинських селян, зводять організації і творять різні госпо-

дарських установ для поборювання страшною господарської нужди, яка панує на Волині, роблять собі на вість; під плашником різних санітарно-будівельних та інших притисків нищать багатолітні надбання своїх громадян. А впадають лише на те, щоб на цьому місці будувати і освоювати нові, для наших волинських установ. Варшавський ревізійний зейон-зек wraz із „Зейонком Спудзельні Яйчарських і Млечарських“ у Варшаві веде зовсім отверто акцію, щоб відірвати всі наші районні молочарні на Волині від торговельного контакту з „Маслосоюзом“. Але забувають усі ці панове, що волинський селянин є вже такий свідомий, що не понесе свого молока до польського „Зейонку Млечарського“ ~~коли вони бачать, як насильно закривають молочарні у співпраці з Маслосоюзом.~~

Врешті, як волинський селянин може дати своє молоко, свою працю, до чужоземних установ, до яких не має ніякого довіри? Ну й не диво. Бо як можна мати довіру до установи, де діються такі речі, які польська преса називає „скапалем спудзельним“.

А саме на днях принесла польська преса, зокрема краківський „I. K. II.“ довшу статтю п. н. „Скапаль спудзельний“, де змальовує нездорові та забиті відносини в польській кооперації. Говориться там про ганебну господарку в „Зейонку Спудзельні Яйчарських і Млечарських“ у Варшаві. А саме директора цього кооперативного „Зейонку“ п. Паскевіча, не гайно звільнили, а водночас проти нього ведуть слідство. Також перевели зміну цілого проводу цієї кооперативної польської установи. Слід підмітити, що цей пан Паскевіч був також

Найбільше поширення свідчить
про високу якість паперців і тут
„КАЛИНА“

ПІНИСТА
ПАСТА
ДО ЗУБІВ
АЛЪОЕ

ДУБОВ ГУМЕНЮК ЛМЦВ.

Три тарілки.

Думка про Свят-вечір відсутня від нього приріді слова про весняний натіж пана Нагурського. Не виходив у теперішності осяяний чаром Свят-вечора нічого ворожого, нічого грізного для себе.

Мав ще висісти скриничку зі сміттям униз і справді був би „ферти“. Але високе вікно вибило очі, що могли крізь нього летіти далеко, у світ за багряною кулею сонця. Потопало у спокійному мріюванні. Михайло не бачив блискавки від морозу дахів, коминів а розвішених чуприни, очі наче дивились на те, що несподівано пробуджувалося у душі.

Широкий став білий, тихий, митий гайворонник-літми з санчатами на мотузку. Захлібчани сухим відзем чисті обліті обрали над столом з мисками голубів і цей куточок, де біло батько з „дідухом“ праворуч.

Темніло на коридорі. Знизу потіснював пан мепенас блискавки на Михайла золотом обідною окулярів і брехав його пес на радіолах. Салтанчик пани Вязовської потягла „О, мій розумний“ брязкаючи посудиною.

А для Михайла — золотими іскрами міними тілами злам неспівна, ще блізняка.

Подумав, що треба йому вже йти домія — до маленької кімнати, що злам діконилин застала на тулію. Небагато вона бачила світа. Вони до поземних коліс поділи а кімнати ноги до коліс, сніг, що під ними перебігав у чорну голлоку.

Михайло не любив її: довгавали його і спокій не давали ті тії, що безхитин перебігали по стінах, ті тії, що їм поосмітку не було.

У світо він хоч і без роботи, згубився по коридорах, біля дверей і на вулиці щоб тілки

не зачинялись у цій „скриничці“, наповненій жахом північки та смаженої пібулі.

Крім цього ця кімната відмежовуючи його від усього світу, наповняла його голову гадками про своє буття, а незелке і негарне.

Волія уже чужим журитись, ділитись навіть з паном Нагурським його каменними турботами, як поринати у своїх, власних. На „першому“ думав про ту „лідищу“, себто про пани Матурську, що кожного місяця каже йому направити піч у кузні. На подвір'ї погрожував обидлом „хайдеришам“ Ільові та Майоркові, що плонуть йому з рундука на кашах. Минаючи „15 номер“ журився, що дочка пани Зигмунтові не хоче йти за „статичного“ залізничника.

Це все пропадало від нього, як тілки переступав свій поріг. Зате йому назустріч арило апоа кухонних дверей біле, аж прозоре жіноче обличчя, а сумними, завжди червоними очима.

Вона чистенько плакала. Але тоді, як він не бачив, бо сердився, робив „брерері“ у хаті.

Почада плакати перел трьома роками, тоді, як Андрій пішов від них у світ. Михайло не спинав наїстерного сина. Бачив, що жити важко, бо у фізичній миза „аредуєвали“ його — тай що робити? Ажже і він сам коліс пішов у світ. — звичайні батькову глору від жури про нього — й „якося“ жині! Катрі сказав, що це не має чого лаяти і сховав Андрій колух біля своєї куртки, облітної лисом.

Сам не знав, чому подумав „ліне“, але воно було ліне в спомині, до кривити. Рів піднімав пішов і Степан, для якого не стало праші на залізничі, а перел піроком полався туди і тріска сніг — Ожесті.

Тей шпорок без-оф поховотува Михайлових снів блізняка не подав про них і звичайні батьками.

Михайло не казав уже жині. Не мав чого плакати, не раз був би і сам заплакав, як би не соромився „баби“.

Наймолодший Юрко не дозволяв закрити лаватись смуткові в батьковій душі. Мимохіт веселив хату своїм безтурботним румним личком. Нераз батько боявся, щоб і він не забавив тікати від нього — бо чув, що і його не зможе затримати при собі. Михайло добре пам'ятає, як його батько розвів безпомічно руками перед ним:

— Хочеш йти... йти... не буду тобі домі псувати! Може тебе десь туди праша дожила. йди...!

Михайло так нераз ідо реточється з цього шаста аж томіл але коридорими...!

Потемнішало золоті зірки за вікном на гемному гранті неба. Вони мінимись майже мідлю, ласкаво посміхались до Михайла. Зіхнув, обіруч облітми смітничку і потягнув униз.

Майнула радісна надія на Юркові колажи на ялинку, що на ослітничку під вікном праша гала до вулиці зелені гілки.

Дома було тихо, чисто, святочно, праші ніше як завжди.

Михайло повагом обміняв, одлінувся у все нове і пригладив вуси.

Юрка не було дома, жінка варила у кузні вареники і балакала з наймичкою пани Матурської — Орисєю.

Михайло походив довкола стола застеленого квітчастою скатертю постоя біля вікна і занудував. Якося ніжково було йому, чі ралше його рукам без діла. Прооста соромився за них, що „висіли“ даруючи.

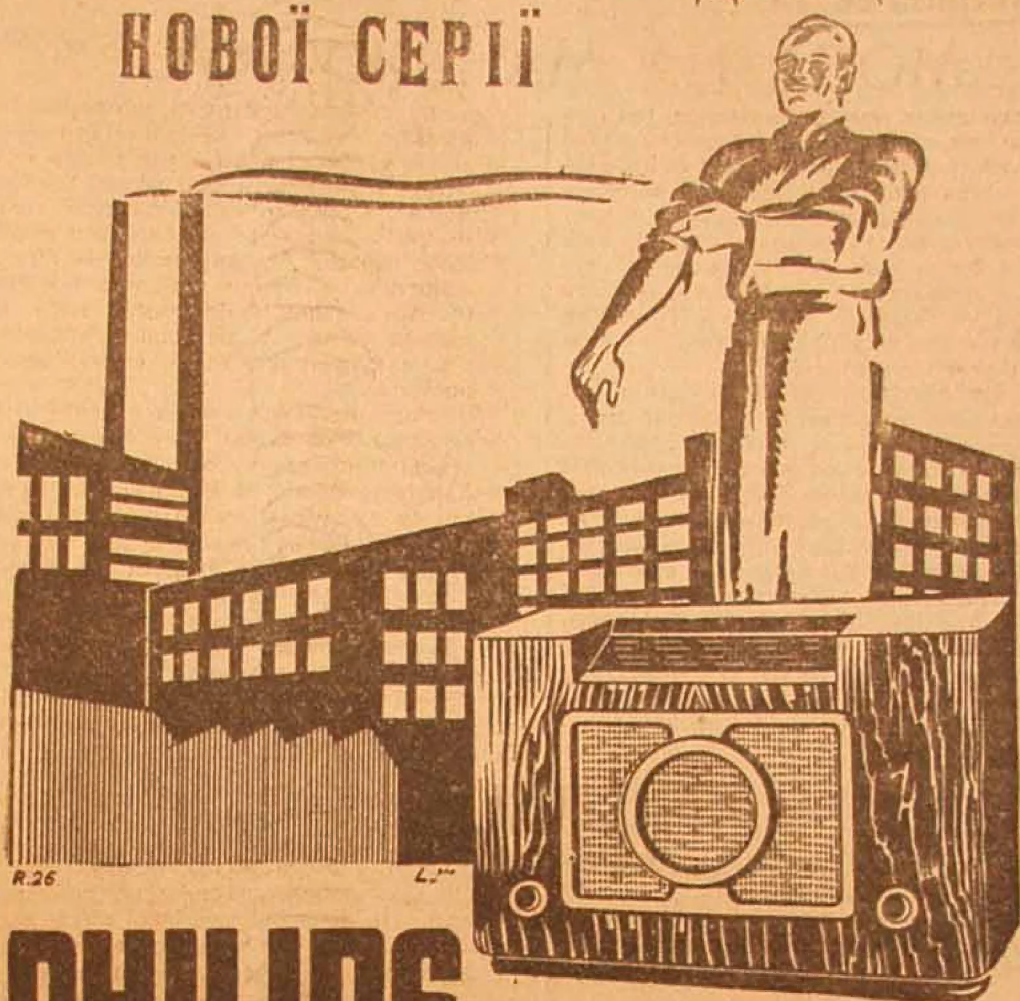
Хопав їх у кишені, захлібав за спину і трешті пристанув біля дверей у кухню. Катрі розказувала Орисі жині свою ще ділову притоду: обліди сміялись й шпоровали. Михайло дивився, що нині жінка забула про дітей.

Нині на Свят-вечір він не сердився би на неї за сльози, навпаки, жині повинні нині бачи зрозуміти пустку їхньої хати.

(Довідається буде)

ПОПИТ ЗРОСТАЄ! ПОЧАЛИ МИ ПРОДУКЦІЮ НОВОЇ СЕРІЇ

PHILIPS
Super 4-38

Волиняк.

Пордвська щедівка має бути доходом
для Рідної Школи. Львів, Сикстуська 46.

ЧЕСЬКА ПОЛІТИКА НА ЗАКАРПАТТІ

В ОСВІТЛЕННІ НІМЕЦЬКОГО ПУБЛІЦИСТА.

У „Берлінер Берзе Цайтунг“ з 11-го січня
з'явилася стаття праського кореспондента
того часопису п. я. „Чи русини пробудяться?“
Це короткий погляд на чеську політику у від-
ношенні до українського Закарпаття. На вступі
автор пише, що русини (в оригіналі: Рутенен),
народ, що ще не пережив моменту своїх наро-
дів — це вітка українського народу, що за цілі
століття втратила зв'язок з матірнім плем. Це
країна, якої багатства ще невикористані. В ха-
ти людство панує нужда. Культурний захід
Европи ледь злетка торкнувся незмірного спо-
кою тих гір.

Перед кількома тижнями — читаємо
дай — праський уряд зарядив між русина-
ми публіцист, якого в середній Європі на-
певно не стрінеш. Батьки шкільних дітей
мали запитати, чи в руських школах ма-
ють учити українською, чи російською мо-
вою. Цей засіб дивоглядний ще й тому, що
його ужив серед членів одного і того са-
мого народу, якого кількість — це кругло
дві третини всієї людності тієї країни. Од-
ночасно з Підкарпатської Русі надійшли
вістки про арешти нібито великоукраїн-
ських агентів, що співпрацювали з велико-
українською центральною пропагандою у Льво-
ві. Вислід голосування ще нема, але біль-
шість завадилася за введенням російських
наставників (?). Українцями заявили меш-
кани гірської смуги Підкарпатської Русі
від усього просям до Рахова та Ясі-
ня. Але там, де вплив влади міг бути силь-
нішим, а саме на гірських кланах, що візу-
ються у південні мешканці заявили за ро-
сійською мовою.

За боротьба за мову навчання кидає
підне світло на змагання чехів вирвати
з рук українців, що живуть на Підкарпат-
ській Русі, а матірнього народу і зросій-
шувати їх. Бо ж це не випадок, що чехи на-

звали що країну не „Карпато-Рутенієн“,
тільки „Карпато-Руслянд“. Адаже для
праського уряду багато доцільніше, щоб
русини пересякли „російською національ-
ною свідомістю“, ніж мали б вони злитися
духово й культурно з українством поза ме-
жами держави. Ясно висловився про це не-
давно часопис „Браада“, орган чеської се-
лянської молоді, який писав: „Не можна цьо-
го переочити, що ті, що вживають україн-
ської мови, говорять про створення куль-
турної єдності 40-мільйонного народу укра-
їнців, що живуть у чотирьох державах
Східної Європи, а це в практиці означає
змагання до створення майбутньої самостій-
ної України“. Думка чехів, щоб зросійщен-
ням Підкарпатської Русі запевнити собі ба-
зу для коридору до Московщини, має вже
більше, як 80 літ. Бо вже в рр. 1854. до
1867. яких 80 чеських загорільців, настроє-
них панславистично, намагалися прищипити
на Підкарпатській Русі свої русофільські
ідеї, щоб таким чином протидіяти мадари-
зації русинів. У карпато-руських архівах
знаходяться ще й сьогодні катастрофічні
малі в російській мові, що їх тоді чехи ри-
сували. Австрійсько-мадарський договір з
1867. р. припинив ці затії. Але мадари не
могли не допустити до того, щоб вищі вер-
стви русинів не приєднувалися до пансла-
вистичного руху та, щоб російська мова не
стала мовою освіченої верстви на Підкар-
патській Русі, при чому народ жив собі
далі, не беручи ніякої участі в тій акції.
Після 1918. р. чехи наважились до тієї тра-
диції.

Далі автор розказує про те, як чехи нама-
галися розділити закарпатських українців на
дрібні вітки, записуючи їх у часі конскрипції як
українців, карпаторусів, русинів, руснаків і на-
віть білорусинів як чеські політичні партії по-

творили при собі українські чи пак: руські сек-
ції і відібрали справжнім українським партіям
збаламучених виборців у часі виборів до парла-
менту, наслідком чого українські партії дістали
всього 14,9 відс. голосів (комуністи 20 прц.,
чеські аграрії 20 прц. решту — інші партії).
Чехи не вагаються вмішуватись навіть до релі-
гійної ділянки, щоб і тим засобом прив'язати цю
країну та її людність до Праги. Те саме і в
шкільництві. „Серед таких обставин — кінчить
автор статті — зрозуміла є вимога національної
свідомості українців, щоб чехи зреалізували запо-
віджену в конституції автономію“.

Чому ПАТ інформує фальшиво про українців?

У вчорашньому числі „Діла“ вмістили ми
новинку п. н. „Як ПАТ інформує пресу“. Верта-
ємося до цієї справи сьогодні, щоб підкресли-
ти, що ПАТ від довшого часу доволі часто мі-
стить у своїх бюлетенях неперевірені вістки,
що торкаються українців, які після того вияв-
ляються неправдивими. Так була вислана з
пальця вістка ПАТ-а про те, що в Медіці укра-
їнські змагуни вбили польського спортсмена,
виявилася вповні неправдивою недавня вістка
про те, що український священник у Брідщині
в часі празника зневажив поляка-торговця де-
воціоналіями, якого хотів усунути з церковної
площі, а тепер ось така-ж тенденційно неправ-
дива вістка про виступ представника України
на недільних зборах ЛОЗП-у.

Не знаємо, з якою метою робить це Поль-
ська Телеграфічна Агенція, яка напевно не здо-
буде собі довіря неправдивими вістками. Де
того ПАТ наставляє проти себе українське гро-
мдянство, що не може спокійно вичитувати
безпідставних наклепів на себе у бюлетенях у-
станови, яка в першу чергу покликана зберігати
об'єктивність та обов'язана передавати у
своїх комунікатах тільки вістки, згідні з дій-
сністю.

Інтерпеляція в справі шкільного плекіситу.

На засіданні союзу 22. грудня 1937 вів пос. В. Кузьмович інтерпеляцію у справах, що торкаються цілості й ходу недавнього шкільного плекіситу. Інтерпеляція обширна й об-

хоплює матеріал із 14 повітів. Її прийнято до маршалківської ліски щойно на засіданні союзу 13. січня ц. р.

З польської преси.

МОДА НА МАНДЖУ-КУО.

Повна кідькох польських книжок, що безпосередньо чи посередньо торкаються української справи, і потім Народній Зізд УНДО, викликали в польській пресі широкий відгомін. Між іншим у літературно-мистецькому тижневику „Просто з мосту“ знаходимо статтю Карла Степана Фрича п. н. „Українська справа“, що написана з приводу книжок В. Бончковського „Грунвальд чи Пиливці“ й Артура Гурського „Неспокій нашого часу“. На маргінесі тих книжок автор статті так міркує:

„І тут доходимо до точки, для нашої національної олімпії може найбільш дражливої — до питання повстання в майбутності якоїсь незалежної, але в кожному разі зорганізованої у свою державу України. Цю програму дискредитували у нас як масонський і німецький плян, для нас різношкілляний. І я не думаю, ясна річ того заперечувати, що створена в такий спосіб Україна була б для Польщі чимсь згубним і лихим, бо це ясне, — але ж *si duo habent idem, non est idem*, і Україна, яку створили б ми і для нас, як свого роду наше Манджу-Куо, мала б зовсім інший характер.

„СПЕЦ“.

Варшавська міська управа хоче вибрати Співзвучини на відпочинковий район для своїх службовців. Цю думку витяє у „Кур'єрі Варшавському“ якийсь „спец“ від Бойовщини, що використав нагоду, щоб пописатися своєю ерудицією:

„Називають їх бойками; називають, бо самі, говорячи про себе, ажитають моднішого тепер терміну: українці. Так то воно вже діється, що чим даліше посуваємось у часі, тим менше таких назв — як гудули, лемки, бойки; тонуть дрібні струмки у морі української пропаганди.

Бо треба засувати собі, що велика імперіальна експансія не може йти самими тільки шляхами анексії, але мусить спокунитись організувати свої власні держави і домінії. Особливо єдина сьогодні доктрина національної держави дає тим анексіям дуже виразну і вузьку межу: — поступити єдності і споеності державного організму. Але великий нарід мусить мати своє широке заплілля і свої шляхи впливів не тільки культурних, але й економічних та політичних.

Колишня Польща мала у своєму безпосередньому володінні цілу Україну — не тільки Київ, але мало що не сьогоднішній Харків та Донбас. І втратила її саме тому, що це не було якесь володіння посереднє та утильне. І нова Польща мусить назад вернутись на ті землі. Створити там якусь західну державу, для України, як західного народу, і якоюсь зв'язати її з собою. Це направить помилки давньої історії й обом народам вийде на добро.

Японія матиме в новітній історії світу велику „заслугу“, що створила моду на Манджу-Куо. А мода, як мода, завжди заразлива.

„Ніхто з нас не має наміру перенести, що русини, які живуть у тутешніх горах, належать до іншої племінної вітки, ніж гудули і лемки. Але — з хвилиною, коли паде термін „українець“, зачинається під кермою ворогів усього, що польське, організаційна праця, якої посів якже часто буває зловисий.“

Це занадто „спеціальне“. Може бути, що хтось це розуміє.

Найкраща подяка Рідній Школі за святочні бажання приходить чеком Рідної Школи.

Як роблять з мухи вола.

КРАКІВСЬКИЙ „ІКІ“ НА ПОСЛУГАХ „ЛЮБЯЛЬНОЇ СТАРОРУСЬКОЇ ІДЕОЛОГІЇ“.

Є в Самбірщині село Зарайське. Чисто українське, трохи скомунізоване, як багато інших сіл, що були під впливами радикальної партії. В селі є читальня „Просвіти“, кружок „Рідної Школи“, „Сільського Господаря“, кооператива для загального заступу і збуту „Спільна Поміч“, кредитова кооператива, і до 1-го серпня м. р. була відбірня молока Районової Молочарні в Берегах.

„МІЩАНСЬКА БЕСІДА“ в СТРИУ
уладжує
дня 5. лютого ц. р.
ВЕЛИКІ ВЕЧЕРНИЦІ
в салі „Народнього Дому“.

Село належить до найсвідоміших у повіті. Але... не має доступної дороги до Самбора. Гребя їхати пильною дорогою до Берегів і щойно звідтам є вже бита дорога до шосе Львів — Самбір. Зарайські громадяни захотіли цю пільну дорогу перебудувати на більшу громадську дорогу. Цього спротивилася громада Берегів, — пильна дорога йде полями Берегів. І на тому таї почалася між громадами „війна“. Дійшло до того, що Зарайське в розгарі цієї гризиди за дорогу перестало давати молоко до відбірки Р. М. в Берегах, що була в Зарайську. Це використали ліні елементи і для скріплення всюдору відкрили окрему відбірку молока під приватною фірмою, яка, до речі, до нині не зареєстрована ні в Хліборобській Палаті, ні в селі, тільки адміністративна влада дала їй в місяць дозвіл „на тимчасовому шпирубкен масла“. Це, здавалось, мало, локальне, непорозуміння між двома громадами і хвилясе припинити зостати молока Р. М. в Берегах із За-

райська дало притоку краківському українському „ІКІ“ до злобної та брехливої статистики п. н. „Масова дезерція з шергеф воювального українства“, у якій читаємо:

„Цілі села громадно переходять під староруський прапор. Українські села (в ориг. руске) на самбірському Підкарпатті були довгі роки доменою майже безконкуренційних впливів українських політичних партій. Сільська кооператива була зорганізована в Центросоюзах і т. п. організації української кооператива, а на ведення культурно-освітньої праці мали монополію тільки „Просвіти“ і „Рідні Школи“. Цей став есконтували, розуміється, українські націоналістичні агітатори для своїх цілей.

„Сьогодні настав у ментальності української (в ориг. руске) селянської людності Самбірщини характеристичний та особливий виступ (?). Война пізналася на фарбованих ликах та у висліді відвернулася від української м'яшії. Щораз частіше маємо випадки переходу з українства на любяльну староруську ідеологію (?).

„Такий масовий (?) перехід (?) трапився в останньому часі у селі Зарайське, де вся, незалежно ще українська людність заявила „спонтанічне“ старорусинами. Місцева молочарська кооператива (?) виступила з українського Союзу і оголосила приступлення до „Ревізійного Союзу Руских Кооператив“, а замість „Просвіти“ оснували в селі читальню ім. М. Качковського(?).

Що скажуть на це громадяни Зарайська? Чекаємо на їх відповідь, якою повинна бути подагода конфлікту за дорогу та наважання зв'язків з Районовою Молочарнею в Берегах, щоб показати всім „Куреркам“, що їх радість передчасна, що наші хвилені непорозуміння — це не роздор, на який вони чигають, що ми зняли і за всяку ціну збережено національну єдність.

А. Самбірський

Що писало „Діло“ 50 років тому.

Ч. 4. Четвер, 19 (7) січня 1908

„ГВЕРДІ І СВІДОМІ СЕБЕ РУСЬКІ ГРУДИ.“
„Не маючи ані в делегаціях, ані в державних радах, ані в господарському правоземі товариств ані в інших автономних і неавтономних тілах відного гідності, силі і значінню руського народу заступництва; відсутності тимчасим від рішення красних справ, а не маючи вигляду на сиору перешестя нам тільки один вихід: зорганізуватися у своєму внутрі так сильно, всесторонньо і тривало, щоб цей прикрий час перебути без утрати своїх національно-політичних прав, а рівночасно зрости на силі настільки, щоб всілякі неприязні удари поминились об тварді і свідомі себе руські груди.“

Але така організація можлива тільки по створенню політичного Товариства, в якому зібрані усі патріотичні руські сили, що досі у розрізненні хоч з певним пожертвуванням і з незвичайною витривалістю трудилися коло справи нашого відродження; Товариства, якому весь руський нарід працює коло свого добра, а котре то Товариство створює з усією бездієтністю та неустрашимістю на сторіжні незададених прав австрійської Руси.

„Цим здійснили ми давно всім відчуту потребу: знайти центральну точку для всіх ширих патріотичних змагань, знайти твердиню для оборони прав намі переданих святотців, знайти жинє заборону проти всяких нам неприязних зазігів.“

„Своєю поміч найкраща і найбезпечніша. Ця поміч і стара і правдива. А своєю поміч зможе нам дати тільки таке товариство, в якому всі невідомі сини Руси подадуть собі теплу і ширшу руку до спільного діла.“

Це початок вступної статті п. н. „День 2. лютого“, що підготував громадянство до Загальних Зборів „Народньої Ради“. Чи хоч одна фраза з неї сьогодні неактуальна?

ЮРДАН У ЛЬВОВІ.

„Свято Богоявлення обходили вчора львівські русини, як і щороку, з великим торжеством і при великому зданні народу. Перед 9. год. рано відбувся торжественний візд Впроеса, митрополита Сильвестра до Успенської церкви. Впроеса, митрополит був шестірою красних коней, запряжених до парави карити, а попереду їхав на синому коні кривошій лисиний. Ноня вели два львівці в синій ліберії і на асиста ступав по обох боках відділ артилерії з заступними артилерійськими ножами. По богослужбі з Успенської церкви довершили водосвяття Впроеса, митрополит в асисті архидіакона о. Готаревського і цілої капітули. Архипресвітер о. Сінгалевич все це не надужий і тому не був присутній на торжестві. І цюмо торжестві взяли також участь усі львівські парохіальні церкви, оо. Василіани і питамі євangelічного обряду. Зі світської влади репрезентувалися намісництво — двоє родників намісництва (намісник п. Залаский не явився, як кажуть через надужу); з правого суду був віцепрезидент Кліме; фінансову дирекцію заступив один радник, поштову дирекцію радник Ладесь. З правого відділу явилися: правий маршалок гр. Тарновський, радн. Бережницький і Петруський. Далше була університетська влада і політехніки проф. Медведський, президент міст Мохнацький, директор поліції п. Кашчківський і т. д. Хор складали питомці руської духовної семінарії. Підчас торжества асистували і давали салми рекомпенції піхоти 15. полку з музикою; крім того були уставлені багато війська для атримання ладу. По довершенні водосвяття обійшли процесія при звуку музики довола ринок і вернулася назавд до Успенської церкви. Торжество закінчилося в 12 год. вечірнє, а потім відбувся у Впроеса, обід на який було запрошених коло 40 осіб майже виключно духовних. бо з цивільних були тільки д-р Клім Ганевич і проф. Шараневич.

ЗНАНІ ПАНЧОХИ

а 1'95

вже короткий час

ЕРНЕТ Собієського 7

(готель Савой).

Услуга в українській мові.

Зі країнського життя у Кракові.

МАЛАНЧИН ВЕЧІР. — ЯЛИНКА „Р. Ш.“

Дня 13. І. відбувся заходом місцевого Союзу Українок у салі „Просвіти“ традиційний Маланчин вечір.

Дня 16. І. кружок „Рідної Школи“ уладує у салі „Просвіти“ ріднощільний вечір з деклямаціями та хороними токами.

ОТВОРЕННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ ХАРЧІВНИ.

Дня 16. І. отворено студентську харчівню при вул. Асника ч. 3. Харчівня має дуже гарні поміщення і всілякі дади до розвитку Польської про це не можна нічого більше сказати. Все залежить передовсім від скількості наших обідів. Перший день для підстави став латись розвитку своєї власної, так як у нас трібно харчівні.

М. В.

Перед новелізацією закону
про устрій адвокатури.

Згідно вийшов новий зупінфікований закон
про спіл адвокатів, виданий розпорядком
президи Р. П. з 18 7, жовтня 1932 р., що за-
дає Чисельну Рату Адвокатську у Варшаві як та-
ку, якій постанови про державний нагляд

Нам, сучасним адвокатам не буде гірше, що буде з молодим поколінням. — з най-активнішою пильною суспільною професією, що співачником права і справедливості? Що буде, як того чинника не стане? За це є відпо-відальне все громадянство, без різниці на-родности.

Д-р Кость Левицький.

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ І АДМІНІСТРАЦІЇ:
ЛЬВІВ, СИКСТУСЬКА 46.

Є НАЙЛІПША

- Прецизійна навігація машини у власному варстаті.

На основі розпорядку міністра сусільної
від 29. жовтня 1937 р. (Урядовий Денник
від 29. жовтня 1937 р. ч. 33, № 10)
можна сказати чинними в натурі
і в гроші поправки, що повстали перед і.
в жовтні 1938 р.: gruntовий, доходовий (і роз-
поділений, спадщинний і від даровизин,
доходів до тих податків. Отже платинки
і гроші можуть досягати необхідні
і предмети до тих робіт, що їх фи-

Перед прийняттям оферти устійваються у зборівому уряді висоту залеглих податків. Якщо нема залеглих податків, оферту про чи-

Сторінка без політики.

МУСОЛІНІ ВДОМА.

Приватне життя великих людей цікавило завжди і цікавить людей, що не мають змоги їх бачити не безпосередньо з ними спілкуватися. Хочби самі люди не жили як окремий світ з своїм приватним життям, проте подорожі його життя такі дідають до відома інших. Людська цікавість не щадить ні Гітлера, ні Рузвельта, не пощадає теж і Мусоліні. Віденські та паризькі часописи містять чимало подробиць з його життя. У Парижі чимало сенсативних опрацювань фр. журналістів, яка цікавила, що була любовницею Мусоліні. Подано подробиць з життя Мусоліні, що їх опублікували віденські репортери.

Мусоліні спить зимою і літом під легеньким покривалом у шовковій піжамі. Йому завжди гарячо. Він не знає що таке холод. Мабуть переміна матерії в організмі відбувається із вулканічною силою, тому й відносне той організм тепла кудя більше, як кожний інший чоловік.

Людина, що водить Мусоліні за ніс...

Година 3. вранці. Мусоліні встає з постелі, протягається й випиває шклянку звичайної холодної води. Це його перша і, як він залюбки жартівливо говорить, найважливіша пожива за весь день. Коли в купальній кімнаті приготували для нього купаль, голяр Россі намілює Мусолінів лице. Це єдина людина на світі, якій вільно водити Мусоліні за ніс і „змивати йому лице“.

Признач. диктатора з фризиром така велика, що Россі кожного дня розказує Мусолінів найновіші римські сплітки, при чому зовсім не вагається у своїх оцінках. Недовіль Мусоліні стався Россі, що нарід думає про війну в Етіопії.

Россі відповів:

— Не знаю, що про те думає нарід, бо я його не голю. Зате всі мої клієнти з тієї війни дуже незадоволені. Тільки один із них пішов як доброволець. Він мав, на основі судового присуду, відсидіти за обман 7 місяців, тому волею їти на війну і павати героя.

Саміре Россі має крім постійної платні від Мусоліні за голення власне заведення в середмісті, яке йде йому дуже добре хочби тому, що багато державних достойників хоче голитися в того самого фризера, що й Дуче. Всеж таки воно не все можливе. „Маестро“ ні за що у світі не доторкнеться якої б то бороди, це роблять за нього челядики.

Воно й не диво: хто 20 літ дере бритвою твердий заріст диктатора 45-ти мільйонів людей, той може доволити собі на неприступність...

Вояк скаче на коні.

По виході з купелі Мусоліні їсть перше снідання яке складається майже виключно з овочів, здебільша винограду, відтак сідає на коня і їде до палацу парку, в якому стоїть його вілла „Торальона“.

У своїх їздах Мусоліні страшний: у найбільшому розгоні бере перешкоди, які загрожують йому упадком.

— Не розумію життя без небезпек — говорить часто Дуче. — Коли намагаюся іноді розвинути всі свої психофізичні сили, тоді мушу відчути, що мені щось грозить. Коли міжнародне положення важке, коли багато, які я сам собі ставлю, стають важчі і завдання, що ждуть мене при чергій держави — важчі й відповідальніші, тоді велью підшукати перешкоди до моєї раниної кінної поїздки. Коли беру широкі ріки або вищий пагі — це додає мені сил перемагати політичні труднощі.

Хто знає, чи нема в цьому багато театральної пози? Перед огорожою парку стають ранком прохажі, щоб оглядати свого вояку, коли літом соняч до поєздки вгає на коні доріжками. Вони глядять на нього з подивом і Мусоліні задоволено всміхається та деяку фашистським привітом.

Врешті їзда скінчена Мусоліні особисто відводить коня до стайні, частує його кісткою цуру та із задоволенням пачує душний, гострий запах стайні. Він каже, що пача мільйонів селян адихує шоденно той запахом. Кінський гній пахне йому хліборобством.

Іноді Мусоліні закидає традицію їзди. Цілими тижнями не показується до стайні та своє замилування звертає на авто або мотоцикл. Його він живе поєздом газом по знаменитих автострадах довернути Риму. Мусоліні при кермі бравурний, опанований, обчислює кожний метр, козку секунду дороги. Закрути бере він при найбільшій швидкості. Нінкий самохідні мотоцикла, що хотів би з ним зрівнятися, не дожене його. Мусоліні вірить у заботи й мабуть якась ворожка виворожила йому, що він умре природною смертю та що ніякі нещасливі випадки йому не гроють.

В гарчі дні Мусоліні виводжає в сторону старої римської пристані, Остії. Заїздить на пусту пляжу. Самітний мандрівник сідає на піску, глядить на хвилі, що піняться й спинає свій зір на далекому овиді.

Хто знає, про що думає Мусоліні?...

„Довкрути самі дурні“.

Вже пізно. Шаленим гоном знову жене Дуче до Риму. В год 8.30 диктатор сідає при бюрку в Палаццо Чігі. Але не завжди. Часом у тій самій порі являється в іншому міністерстві: лєтуства, скарбу, освіти... Горе міністрів, коли він не точний! Взагалі Мусоліні дуже прихильний для своїх найближчих співробітників.

„Бере“ їх згори та з погордою, мало з ними горить і ніколи їх не хвалить. Мова, якої він уживав в розмові з достойниками, перетикана надумками та грубими словами. Мусоліні не довіряє усім своїм міністрам, не виключаючи навіть свого зятя, Чініо, міністра закордонних справ.

Мусолінів здається, що його співробітники не мають ні таланту, ні характеру, ні замишування, ні темпа праці. Все, що роблять, роблять поволі і але. І тому часто Мусоліні сам ловить за перо: пише прикази, реферати, часописні статті, телеграми. Змінити рішення міністра, наговорити йому дурниць і зневажити його це для диктатора дрібничка. Зате він любить нижчі категорії своїх співробітників, не достойників, але менших урядовців, вояків, службу і т. п. Для них він завжди має тепле слово, умішну і стиснення долоні.

— Ці люди не роблять кар'єри завдяки мені. Достойники-ж мені її завдячують, хоч вони зовсім не варті більше, від тамтих...

Обід серед рідні.

Зовсім інакше поводить Мусоліні у свому родинному гуртку! Година, посвячена рідні — це обідня пора. Цей обід відбувається тільки серед родини.

Дружина диктатора — Рахеля — сама ходить до кухні, сама приносить страви до стола й сама роздає лайки. Гостей при обіді не чають, так як у кожному іншому міщанському італійському домі.

Старші діти давно вже виїхали з хати. Віктор посвятився кіновому мистецтву і саме тепер є він в Америці. Бруно став військовим лєтуном. Едда виїхала заміж за графа Чініо. При столі сидять тільки: Анна-Марія і Ромко, що постійно ставлять батькові найважливіші питання. Беніто Мусоліні глядить розрадованим батьківським оком на діти й здається тоді, що в тому менті забуває він за турботи й обов'язки людини, відповідальної за долю краю й народу.

Диктатор їсть мало: кусень риби і дрібку улюбленого макарону зі сиром та помідоровим соусом, овочі та шклянку води. Кави ні чаю не п'є. Ковток вина не він їде тільки на спеціальних бенкетах. Мусоліні не курить.

Проте він не любить — не вважаючи на шую театральність, яку завів до італійського життя — ніяких церемоній ні офіційних бенкетів. Всі паради — каже Мусоліні — не варт фунта клочка. Я не приважаю до них ніякої ваги. Вони добрі тільки для юрби...

Старий журналіст читає часописи...

По обіді Мусоліні не їде передіригатися, щоби, мовляв, сало завязалося, тільки читає часописи. Він, старий журналіст, не може без них обійтися. Не дозволяє собі робити ні пресових антипиків, ні оглядів, бо не довіряє ніякому пресовому референту. Воле сам переглянути кожну газету, яка його займає.

Що-ж читає Мусоліні? Перш усього „Полозю д' Італія“, шоденник, який сам заложив і сам колись редагував. Досі ще пише він на сторінках того часопису статті, ніколи не підписуючись, видає далі ріжні доручення, наче давній, головний редактор. Нераз відзначається телефонічний зв'язок із палацом Чігі в Мілані.

де міститься головна редакція того шоденника. Мусоліні подає головні думки вступної статті, сварить на коректора за недогадливої помилкою, або звертає увагу метрампажові на поганій уклад вісток на сторінці. Іноді похвалить кримінального редактора, але часом кине йому телефонічне слово, що білязні волосся дубочає...

Інших італійських часописів Мусоліні не читає. Воно й нема за чим у них шукати. Вирішення італійська преса не приносить ніякої несподіванки, нічого оригінального не наспівує. Анім вона не має впливу на маси, які її не читають. Зате Мусоліні читає великі французькі, англійські та швейцарські шоденники. Звертає читачів преси своїх противників.

— Приятелі бувають іноді — каже Дуче — такі дурні, що годі чого путнього або доброго від них сподіватися.

Мусоліні переглядає Маркса.

По скінченій лектурі часописів, підчас шоденного Мусоліні потує собі на кусинку паперу свої думки й думки, щоб відтак ними користуватися, приходять черга на спорт. Часом Мусоліні плаває, іншим разом шермується із своїм телем, іноді летить у простори в каюті великого, тримоторного бомбовика. По годні такої розваги Мусоліні вертається домі, щоб почитати собі між 15 і 16 год. Він не терпить ні вітєвої літератури.

— Не розумію — каже — Рузвельта, який розчитується у кримінальних романах. Не знаю поезії, що її на голос читає Гітлер. Мою лектурою є філософія та суспільні науки: Гегель, Маркс, Сорель. Крім цього багато читав про Наполеона.

Відтак знову поворот до бюра й урари справ. Мусоліні підписує денно сотні казків паперу. Його міністрам, секретарям та ректорам здається, що диктатор не бачить тексту, під яким кладе свій підпис. Проте Дуче читає все, він усе бачить, усе пам'ятає. Він вважається незвичайно великою пам'яттю. Зрештою ця людина без спеціальної школи освіти набрала стільки знання, що чудесно орієнтується у військових, морських та лєтуських справах, в архітектурі, взагалі в цілій темі.

Так працює Беніто Мусоліні до пізньої ні. У міжчасі приймає він дипломатів цілого світу журналістів, мистців та гарні жінки. З виходження плебей, має Мусоліні смик і мисль римського патриція. Безліч служби жде в його прикази й доручення в урядах і міністерствах.

Мусоліні нерado розстається зі своїми співробітниками, наче патріцїй, що держався своїм клієнтам.

Італія без Мусоліні.

Кожний, хто слідкує за італійськими новинами, мусить поставити собі питання, що стається, коли Мусоліні скінчиться, виріє?

Мусоліні стоїть сам. Його володарство не терпить біля себе ніякої сильної індивідуальності. Всесь фашистський режим чупле свої сили виключно з нього. Фашизм без Мусоліні став би пустою фразою. Диктатор Мусоліні нема ні дискусії, ні ріжнієї поєзди, ні питань про раду: Мусоліні мусить рішати.

Найбільші державні достойники стають чим перед Мусолінім.

Італійський нарід знає про те дуже добре. Цеж ніяка тайна, що фашизм має в Італії мало противників. Перш усього всю професійну інтелігенцію. Зате нема нікого, кому не понувала індивідуальність Мусоліні.

Усіх його помічників виразно легковажно та не люблять. 15 літ фашистського режиму знищило якийнебудь слід еліти, що колись ілюділа. Щезла давня бюрократія. Королівський двір — це тільки декорація. Над усім тим стоїть диктатор. Справді: одно стадо й один пастир...

Люди, що добре знають Мусоліні з давніх літ, доказують, що та постійна самота дуче не деґенерує. Мусоліні не є вже такий опанований, як колись. На його чоці шораз частіше з'являються морщини. Постарівся й погруді, що сні стали впадовідальніші, повні історичних станов. Наближаються чи не шайгування історії змагання...

Хто знає, чи допишуть сили, що буде, коли впадут кости мира або війни? Коли не стане ні сил, ні молодечої снаги і заплететься?

Край і покоління, виховане в тілі диктатора, нарід, що перестав думати й діяти, й оглядається завжди на Мусоліні та дожидає його слова — чи такий нарід буде готовий спосібитися до нових обставин?

Як виглядатиме Італія без Мусоліні — що вона буде згодом?...

Почта, радіо й українці.

Посол Володимир Целевич вголосив на засіданні бюджетової комісії у дискусії над бюджетом міністерства почт і телеграфів промову, в якій торкнувся усіх наших болячок, що стосуються особливо з поштою. Поза випадками звичайного поведіння поштових урядовців суспільного поведіння сторін та нехтування прав проти українських мови, є засаднича пекуча потреба розширити права української мови, щоб можна було вживати її на поручених листах, телеграмах і товарних посланнях. Досі міністерство нічого не зробило, щоб виконати ці наші домагання.

БЕЗУВАЖАНІ ПОЧТОВІ ПРАКТИКИ НА ЛЕМКІВЩИНІ, ВОЛИНІ, ПОЛІССІ.

Від якого пів року або більше — говорить пос. Целевич — зустрічаємося з незрозумілими у правовій державі явищем. Легально видаваних у Львові українських часописів адресованих до пренумераторів на Лемківщині, на Волині і Поліссі не доручують адресатам. Така практика носить не спорадичний лише масовий характер. Знаємо не десятки, а сотні випадків такої поведінки. Не одержують посилок не тільки окремі громадяни, але цілі повіти — Костопіль, Рівне, Новий Санч. Маю перед собою більшу кількість рекламаций. Рекламация часописів нічого не допомагають. Деякі адміністрації часописів висилають часописи у замкнених паках, щоб ухоронитися перед пропадінням окремих чисел. Не можемо дійти, де лежить корінь лиха, а зокрема чи роблять це урядовці пошти, чи різні громадські урядовці, які часто-густо є посередниками між поштою і адресатом. Така самовільна конфіскація поштових посилок є просто заборонянням чужої власності і її треба карати на основі постанов карного закону. Непокликані, самозванці цензори помилуються, коли думають, що їх поведінка приносить користь державі. Вони забувають, що їх практики дражнять українську людину, під-

ривають її довіря до державних заведень і правопоси, а в додатку посередньо причиною до росту комуністичної агітації. Лемківщину просто засипують російською, комуністичною бібулою з Чехословаччини, а й на Поліссі та Волині є сильна комуністична агітація. Недопустити на ті терени української, національної преси, яка поборює комуну, це значить дати в користь комуні. Апелую до Пана Міністра, щоб розглянув і припинив ці протизаконні практики, а винуватих потягнув до відповідальності.

НОВА, ЗАГАДКОВА ПОВЕДІНКА НА ЛЕМКІВЩИНІ.

Від кількох тижнів редакції українських часописів у Львові почали одержувати з повітів Лемківщини, приналежних до краківського воєводства, звороти часописів з сенсаційними дописками. Подам кілька прикладів. Часопис „Народня Справа“, адресований: Szczawica, Czarna Woda, Szymczak Pawlo, вернувся з допискою: Szymczak Pawlo nieznanu, jest natomiast Szymczak Pawel. Той сам часопис адресований: Szlachetowa, Szlachetowski Konrad, вернувся з допискою: Adresat o podobnym nazwisku jest nieznanu, jest Szlachetowski. З подібними дописками вернулися інші звороти. Значить, до місцевостей краківського воєводства не вільно висилати часописів з іменами і прізвищами адресатів в українському звучі, лише до прізвищ треба додавати польські закінчення, і подавати польські імена. Не знаю, хто видав у тій справі зарядження. Така поведінка — це провокація української людності і почта, як торговельне підприємство не сміє толерувати таких „псіх фіглюф“.

ПЕРСОНАЛЬНА ПОЛІТИКА.

Промовець висловив застереження до персональної політики міністерства почт і телеграфів. Цього року прийнято до поштової служби коло 5.500 осіб, переважно сільських листарів. На становища сільських листарів майже не приймали осіб української національності. Те, що прийнято кільканадцять українців з середньою і високою освітою до поштової служби, це крапля в морі українського безробіття.

УКРАЇНСЬКІ АВДІЦІЇ В РАДІО.

Від червня 1937 р. — говорив пос. Целевич — наладиано у мінімальних межах справу українських авдіцій у львівській радіостанції. Але до існуючого стану маємо цілу низку застережень. Думаємо, що в новому радіовому році від 1-го квітня треба би ввести багато змін. Час, призначений на українські авдіції, слід подвоїти, відтак слід допустити українські авдіції для дітей і для спорту. Крім цього є ціла низка технічних недолугів і недотягнень, які представляю окремо дирекції радіа. Побільшення числа, зрізнічкування і розбудова українських радіових авдіцій лежить не лише в інтересі українців, але і в інтересі держави з огляду на комуністичну агітацію, яку ведуть совітські радіостанції.

Партійні порахунки.

ПРИЧИНОК ДО НЕДАВНІХ ПОДІЙ.

У ч. 5. „Діла“ з 6. ц. м. в моїй статті під наголовком: „За мир і добру волю“, подав я, що рекорд здобули „фронтівки“ та їх „противники“ у Теревовлі, бо вони без пардону показали закривавлені ножі. Я мав на думці, що „противники“ розпочали цей наступ і показали закривавлені ножі, а не „фронтівки“, як це слідує із стилізації цього уступу. А щоби провід ФНЄ і ніхто з нашого громадянства не мав у цьому предметі сумніву, то на домагання пояснюю це виразно, бо тенденцією моєю було вказати на вельми сумний прояв ось-такіх партійних порахунків, а не пересувати вину з одних на других, бо це вже не моя справа.

Дякую Високоповажній Редакції „Діла“ за ласкаве уміщення цих пояснень.

Д-р Кость Левіцький.

ЧИ БУДЕ ЗМІНА В АНГЛІЙСЬКІЙ РАДІ МІНІСТРІВ?

Італійський „Коррієре делла Сера“ занотував вістку, що в найближчих днях має дійти до реконструкції англійського кабінету Чемберлена. Має покинути своє становище перший лорд адміраліції Даф Купер та міністр летунства лорд Свінтен. Цей самий часопис подає вістку, що й міністр Іден мав би перейти на інше становище в уряді.

КАНДИДАТ НА МИРОВУ НАГОРОДУ НОБЕЛЯ.

Уряд Гватемали апробував кандидатуру державного секретаря Корделла Гулія на мирову нагороду Нобеля.

ПЕРЕД РОЗВ'ЯЗАННЯМ РУМУНСЬКОГО ПАРЛЯМЕНТУ.

З Бухаресту повідомляють, що парламент там розв'яжуть та розпишуть нові вибори. Провідник параністів Маню намагається створити блок опозиційних партій до найближчих виборів або щонайменше заключити свого роду пакт неагресії опозиційних партій на час виборів.

НОВИЧКИ.

— Затверджені владою КУРСИ КОСМЕТИЧ. Ні Стефанії Гаврисевич під проводом д-ра Е. Дурделла та інж. хемії, Львів, Коперника 42 А, т.л. 272—18. Початок викладів 15. лютого ц. р. Преспекти безплатно. Додаткові Курси ліжничого масажу тіла і очуканки. 2711 7—10

— Карнавал іде! Гарна пані не забуває підкреслити свій чар в українським косметичним інституті „Космео“, Львів, Миколая 7. 3—20

— Найсолідніші футболісти тільки у Юліана Глазевського, Львів, пл. Капітуляна 3. I. телефон 254—46.

— Товаришів Вечерини „Червоної Калини“ 14. лютого по в великій залі залізничників.

— Товаришів Вечір Товариства допомоги вловом і сиротам по священиках „Доля“ відбудеться 8. II. 1938 в залі театру Ріжисорності Народного Дому. В концертній частині виступить п-ні Олена Заклинська з мистецькими сольовими та гуртовими танцями, та хор „Тон“ під управою п. Євгена Козака. По концерті танці

УКРАЇНСЬКА ШАДНИЦЯ в Перемишлі

це одиниця

УКРАЇНСЬКА КАСА ОЩАДНОСТІ

Проводять всі банкові чинності.

з правом пупілярності.

Чековеkonto ПК0. 144.755

По широкому світі.

Совітський посол у Осло Якубович вернувся до Москви, мабуть щоб інтерв'ювати в зборі своїх синів, які сидять у в'язниці та яких загрожує смерть.

У Румунії при ревізії натуралізації коло 3000 нерумунів, зокрема жидів, утратило громадянство.

Уряд СРСР звернув увагу французькому амбасадорові у Москві, що він невдоволений зовнішньою політикою мін. Делбоса. Це викликало велике негодування у Франції.

У Мексикі дійшло до непорозуміння між двома робітничими організаціями у стейті Велл Коуа. Не зважаючи на застерігання поліції, що-б не збереться лад, в бійках убито 6 осіб і ранено 70.

Чехословацька поліція арештувала хорватського терориста Мустаніча, який мабуть хотів виконати змах на югославського прем'єра Стоядіновича.

Парагвайський уряд продовжив стан облоги у цілій державі на 2 місяці.

Італійська найвища комісія наш оборони збереться 3. лютого під проводом Муссоліні.

Б. совітського посла у Талліні Петроовського засудили в Москві на 10-літнє заслання до вісничого Сибіру. Його жінку — на 5 літ заслання. Небачом стане перед судом б. посол з Бухаресту Островський.

Турецький уряд замикає на 3 роки біржу в Царгороді, зате отворив біржу в Анкарі.

— Рівні вісти. В Бесарабії шириться поши-
но плямистий тиф. По Кишинєва покласти 8

Італійське радіо надало слухачам на підставі твору Піранделлі. Щоби встановити до якого радіофонії, треба було перекласти доволі великі перерізки та зміни — так на думку деяких критиків — а твору Піранделлі майже нічого не залишило. Річ у тому, що радіо завжди не думає реалізувати з творчості Піранделлі, а приймає письменника перекладаючи велику любов'ю в великі перерізки.

